

НЕРІВНИЙ ШЛЮБ ЗА ВІКОМ У СУЧАСНОМУ СВІТІ: ЗА І ПРОТИ

Тема нерівного шлюбу здавна турбувала митців слова і пензля. Доречно згадати хоча б п'єсу О.М. Островського «Бідна наречена», повість О. Пушкіна «Дубровський» або вірші М.О. Некрасова.

У вересні 1863 року на академічній виставці в Петербурзі глядачі вперше побачили картину молодого художника В. В. Пукирева «Нерівний шлюб». У центрі зображення – вінчання в напівтемряві церкви старого чиновника із незаможною дівчиною. Юнак, що стоїть за її спиною, виглядає замисленим. У середині XIX ст. питання про безправне становище жінки, дівчини без приданого, яку видавали заміж поза її власним бажанням, стало для Росії як ніколи актуальним і болючим. І дійсно, значна частина шлюбів в той час укладалася саме з матеріальною вигодою. Саме через це в лютому 1861 року вийшов Указ Священного Синоду, в якому засуджувалися шлюби із великою різницею у віці.

В українському суспільстві досі існує прискіпливе ставлення до пар з великою різницею у віці. В укладенні подібного союзу шукають лише зиск: якщо дівчина молодша, то явно одружується із багатим або поважним чоловіком; якщо молодшим є партнер – він однозначно альфонс, який бажає жити на гроші своєї дружини-матусі. Дійсно, в Радянському Союзі існувало негласне положення, за яким все життя людини було наперед визначеним: дитячий садок – школа – інститут – робота – одруження. Шлюб мав бути рівним, тобто бажано із ровесником, що має приблизно таку саме зарплату, причому чоловік мав заробляти більше. У ХХІ ст. ми не маємо жити стереотипами. Якщо люди різного віку, різної національності чи раси зустрілися й покохали один одного, яке значення мають формальні ознаки?

Звісно, багато шлюбів з великою різницею у віці, які укладаються в середовищі світового шоу-бізнесу, можуть свідчити про різне. Безперечно, для когось це черговий піар-хід, а для когось – безумовно, кохання. Наведемо декілька прикладів. В Росії це актор Іван Краско і Наталія Шевель (60 років різниці), телеведучий Дмитро Дібров та Поліна Наградова, актори Олег Табаков і Марина Зудіна (30 років), співак Олександр Градський і Марина Коташенко (31 рік), в США – актори Майкл Дуглас і Кетрін Зета-Джонс (25 років), Брюс Уїлліс й Емма Хемінг (23 роки), режисер Вуді Аллен і Сун-І Превін (35 років). Не винятком є й Україна. На 16 років старшим від акторки Ольги Сумської був її чоловік Євген Паперний, 17 років різниці було між співачкою Ані Лорак й її продюсером Юрієм Фалесою, 17 і 36 років різниці між композитором Володимиром Бистряковим та його першою і другою дружинами.

Незважаючи на засуджуючу думку суспільства, нібито нерівний шлюб рано чи пізно розпадеться, сексологи, навпаки, схильні стверджувати, що такий шлюб є міцнішим від шлюбу, що укладається між ровесниками. Однією з причин успішності такого союзу є повернення впевненості в собі для чоловіка. Відтепер він відчуває, що його хтось кохає, радіє кожному дню, починає повноцінно працювати й підтримувати спілкування з іншими людьми. По-друге, саме в нерівному шлюбові чоловік може проявити всі свої сексуальні фантазії завдяки своєму досвідові. Для чоловіка на перший план виходить романтичне кохання, а не простий секс. Для жінки, коли їй за 40 років, супруг, що старіє, дозволяє реалізувати материнські почуття. Якщо ж чоловік є молодшим від дружини, це додатковий шанс для жінки відчутти себе доволі молодою (приклад Мадонни, Дженифер Лопес, Надії Бабкіної).

У відсталих країнах Азії й сьогодні 40–70 % дівчат виходять заміж у віці до 18 років, 5–20 % – до 12 років. Звичайний шлюб там являє собою торговельний заклад: дівчинку купує чоловік, який старший від неї у 3–5 разів, й вона не має права на розірвання «контракту». Якщо молода дружина не слухатиметься, то на неї чекають побої й навіть смерть. Характерним є приклад дівчинки з Ємена Нухуд, якій було лише 10 років. Вона встигла одружитися й розлучитися, ставши наймолодшою розлученою жінкою у світі. Отримавши від нью-йоркського журналу «Гламур» титул «Жінка року», Нухуд приїхала в Париж для презентації своєї біографії, написаної з її слів журналісткою Дельфін Муну. Однак не всім щастить, як Нухуд. В більшості випадків у відсталих країнах світу дівчат програють, по-звірячому б'ють й вбивають за найменшу провину. Вони йдуть на самогубство, найчастіше через самоспалення.

Якими ж є причини нерівних шлюбів, звісно, окрім матеріальних? Психологіки вважають, що молоді жінки одружуються зі старшими від себе чоловіками через те, що прагнуть стабільних стосунків, їх приваблює не фізична, а духовна зрілість партнера. Старші чоловіки уважніші, романтичніші, більш досвідчені, до того ж, є невелика ймовірність подружньої зради. Подібні прагнення проявляють часто молоді жінки із багатим внутрішнім світом, самодостатні й цілеспрямовані особистості. Класичним прикладом є шлюби в університетському середовищі, коли викладач одружується зі студенткою чи аспіранткою. Це – «жінки-дочки», які у своєму чоловікові прагнуть знайти риси свого батька, якого вони свого часу або шалено любили (70 % подібних шлюбів), або, навпаки, ніколи не бачили, тому й потребують батьківської турботи. Чоловіки ж йдуть на такий союз адже люблять грати роль батьків. До того ж, подібний шлюб для них – ніби еліксир молодості, початок нового життя. Від молодого чоловіка жінка отримує почуття потрібності й привабливості, вагомі в будь-якому віці. Це – «жінки-мами», які бажають опікати коханого-сина. Цікаво, що жінки, в яких у дитинстві не склалися стосунки із батьком, обирають собі партнерів, значно молодших за віком. Юнак, який обирає в супутниці досвідченішу жінку, є несамостійним й прагне уникнути життєвих проблем, сховавшись за її спиною. Йому комфортно, адже жінка не вимагатиме від нього заробляння грошей, забезпечення сім'ї й дітей.

Психологи виділяють три типи чоловіків, які йдуть на нерівний шлюб. До першого типу належать закоренілі холостяки. Зазвичай це чоловіки, старші від 45 років, які до цього жодного разу не були одружені, а нині відчувають старість й бажають стати батьком. Вони достатньо забезпечені й не бояться взяти на себе відповідальність за майбутню родину. Другий тип чоловіків – це ловелас. Він має величезний досвід, який допомагає йому красиво зустрічатися із жінкою. Він бажає, аби його дружина володіла всіма ідеальними якостями його попередніх дружин. До третього типу належать чоловіки, які після розміреного життя з дружиною впродовж 20 років раптом закохалися без пам'яті в молоду жінку.

Нерівний шлюб має й ряд мінусів. В такому шлюбі виникають проблеми через погіршення стану здоров'я старшого партнера. Чоловік у віці вимогливий до дотримання порядку вдома, в нього є звички, які неможливо виправити. Не обійдеться й без ревнощів, коли старший партнер ревнуватиме молодшого до однолітків, боячись розлучення. Сучасна наука не дає однозначної відповіді про міцність нерівних шлюбів. Одні стверджують, що подібні союзи приречені на невдачу через т. зв. ефект ножиць – сексуальні й психологічні потреби чоловіка й дружини розвиваються у зворотному напрямі (якщо чоловік є набагато старшим). Відомо, що пік сексуальності жінки припадає на 30–40 років, в чоловіка – на 25, тобто з роками дружина починає страждати на сексуальний голод, адже її сексуальність зростає, а чоловіча падає. Виникає проблема нерівності. Саме через це доросла жінка часто обирає молодих хлопців. Із сексуальної точки зору такий шлюб є рівним, адже задовольняє потреби й чоловіка, й жінки. Якщо ж врахувати, що тривалість життя жінки є більшою років на 10–15 від чоловіка, то нерівний шлюб, де жінка є старшою, виходить ідеальним. Інші науковці, навпаки, зазначають, що нині у світі зростає популярність нерівних шлюбів. За підрахунками західних антропологів, шлюби з різницею у 15 років і більше вже через 15 років стануть типовим явищем. Американський психолог Річард Хільс стверджує: нерівні шлюби, де чоловік є старшим на 10 більше років, частіше за все щасливі й довговічні. Однак за двох умов – кохання та збігу психотипів. З іншого боку, психологи встановили, що максимально дозволеною різницею у віці між партнерами для надійного шлюбу є 10 років. Нещодавно вчені з Інституту демографічних досліджень в Ростокі (Німеччина) опублікували в журналі «Demography» статтю, в якій стверджують: чим більшою є різниця між партнерами, тим меншою є тривалість життя жінки, причому шлюб з набагато молодшим партнером скорочує тривалість життя жінки більше, ніж союз із набагато старшим партнером. Причини цього полягають в громадському осудові. В той же час у шлюбі партнери живуть на 6 років більше, ніж холостяки, навіть якщо це нерівний шлюб.

Однозначно засуджувати чи, навпаки, аплодувати нерівним за віком партнерів шлюбом не варто. Слід лише пам'ятати, що справжні шлюби базуються на коханні й взаєморозумінні, а тому вік, національність, раса, соціальний і майновий статус не повинні стати на заваді справжньому почуттю.